

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “โครงการผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปีด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย” ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งผู้จัดทำโครงการยังได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการศึกษาโดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

- 3.1 ศึกษาข้อมูลจากผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 วิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น
- 3.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.5 การรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลจากผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้จัดทำโครงการได้ค้นคว้าข้อมูลเพื่อเป็นกรอบความรู้ขั้นพื้นฐาน และสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย ข้อมูลภาคเอกสาร (Literature Survey) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ วารสาร นิตยสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เชื่อมโยงและอธิบายถึงการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี ด้วยศิลปะประดิษฐ์ รวมถึงผังรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานี สถิติของผู้ชม จำนวนรายการที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนทางสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย และตารางเวลาการออกอากาศ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น

นำข้อมูลจากเอกสารที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์สรุปประเด็นเบื้องต้น เพื่อนำไปเป็นโครงสร้างในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้จัดทำโครงการใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้จัดทำโครงการเอง ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) อีกทั้งเป็นกลุ่มเฉพาะที่ระบุตัวตนได้ โดยผู้จัดทำโครงการได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มประกอบด้วย

3.3.1 กลุ่มผู้ชม เป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 5-7 ปี (ไม่จำกัดเพศ) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ เนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังสามารถปลูกฝังสิ่งต่างๆ ได้ง่าย ทั้งยังเต็มไปด้วยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เต็มเปี่ยม และเป็นวัยที่ต้องการพบเห็นอะไรใหม่ๆ จึงเป็นโอกาสที่ดีที่จะถ่ายทอดเรื่องราวสาระที่เป็นประโยชน์ไปสู่เด็กในช่วงอายุนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ Valkenburg (1958) ที่ว่า เด็กในวัย 5-8 ปีนั้นจะชอบการท่องเที่ยวผจญภัยในสถานที่ที่ไม่เคยพบ เช่น ต่างภูมิภูลานาต่างประเทศ หรือ ในอวกาศ ทั้งยังชื่นชอบใน เพลย์ออดมนุชย์ (Superheroes) ต่างๆ ที่สามารถข้ามขีดจำกัดความสามารถของตนเองได้ เด็กวัยนี้สามารถแยกแยะระหว่างจินตนาการในโทรทัศน์กับเรื่องจริงได้แล้ว แต่จะไม่สามารถแยกสิ่งที่เสมือนจริงในโทรทัศน์ได้ว่าเป็นการจินตนาการ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมชมรายการโทรทัศน์ ทัศนคติ และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน จำนวน 10 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามช่วงอายุ ดังนี้

- 1) กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5-6 ปี) จำนวน 5 คน
- 2) กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 6-7 ปี) จำนวน 5 คน

3.3.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชน ผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน นักวิชาการด้านการศึกษาลำหรับเด็ก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในปัจจุบัน เพื่อทราบถึงข้อมูลวิธีการทำงาน และแนวคิดหรือกลยุทธ์หลักในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเยาวชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก คือ คุณภัทรจารีย์ อัยศิริ (น่านิดผึ่งน้อย) ผู้ผลิตรายการ, พิธีกรรายการ “สโมสรมั้งน้อย” เป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และออกอากาศยาวนานกว่า 16 ปี (พ.ศ.2521-พ.ศ.2537)
- 2) ผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมพล ดาวเรือง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนสาธิต

3) นักวิชาการผู้มีความรู้ด้านการศึกษาสำหรับเด็ก คือ ดร.โสเมฉาย บุญญษนันต์ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้สอนรายวิชา Art in Elementary (ศิลปะในโรงเรียนประถม)

4) คุณครูผู้มีความรู้ประสบการณ์ในการสอนเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ คือ อาจารย์วรรณกรรณ์ พงศ์กฤษณรักษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัฒนาสาธิต ผู้ใกล้ชิดกับเด็กอายุ 5-7 ปี จากประสบการณ์การสอน 7 ปีในระดับชั้นอนุบาล จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาโทจากหลักสูตรการบริหารการศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5) ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย คือ คุณเกกิง สมทรัพย์ รองผู้อำนวยการ สถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ผู้จัดทำโครงการได้วางโครงสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการศึกษา และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและจัดหมวดหมู่ได้อย่างชัดเจน ดังนี้

3.4.1 แบบสัมภาษณ์ที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion) โดยเมื่อได้เยาวชนตามที่ต้องการแล้ว จะทำการสัมภาษณ์ทีละกลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ตามที่กำหนด มีทั้งชนิดคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ ทักษะคิด และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีโครงสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- พฤติกรรมในการรับชมรายการโทรทัศน์
- รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่สนใจ
- กิจกรรมพิเศษที่ชอบ

3.4.2 แบบสัมภาษณ์ที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ การสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เป็นคำถามแบบปลายเปิด

- รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่ผลิต
- แนวคิดหลัก และความเป็นมาของรายการโทรทัศน์
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาในปัจจุบันของรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย ที่ผลิตขึ้นเพื่อเยาวชนอายุ 5-7 ปี

- ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการรายการโทรทัศน์

3.4.3 แบบสัมภาษณ์ที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ การสัมภาษณ์ผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อให้ได้ข้อมูลทางกว้างและลึก โดยมีโครงสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- รูปแบบโครงการที่ผลิต
- แนวคิดหลัก และความเป็นมาของโครงการ
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาในปัจจุบันของโครงการในประเทศไทย ที่ผลิตขึ้นเพื่อเยาวชนอายุ 5-7 ปี

- ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการโครงการ

3.4.4 แบบสัมภาษณ์ที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ การสัมภาษณ์นักวิชาการผู้ที่มีความรู้ด้านการศึกษาลำดับเด็ก เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อให้ได้ข้อมูลทางกว้างและลึก โดยมีโครงสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- ทิศทางการศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบัน
- ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาของเด็กไทย
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาในปัจจุบันของรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย ที่ผลิตขึ้นเพื่อเยาวชนอายุ 5-7 ปี

3.4.5 แบบสัมภาษณ์ที่ 5 เป็นการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ การสัมภาษณ์ครูผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อให้ได้ข้อมูลทางกว้างและลึก โดยมีโครงสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- ประสบการณ์ในด้านการสอนเด็ก

- ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาของเด็กไทย
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาในปัจจุบันของรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย ที่ผลิตขึ้นเพื่อเยาวชนอายุ 5-7 ปี

3.4.6 แบบสัมภาษณ์ที่ 6 เป็นการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อให้ได้ข้อมูลทางกว้างและลึก โดยมีโครงสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ดังนี้

- นโยบายหลักของสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย
- ลักษณะรายการของสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย
- นโยบายในการเปิดรับเสนอรายการเพื่อพิจารณา
- ระบบในการว่าจ้างผลิตรายการของสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย

3.5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้จัดทำโครงการเก็บข้อมูลโดยแบ่งตามประเภทของข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้

3.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้จัดทำโครงการใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยตรงจากผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างคำถามดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

1) การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ชม ซึ่งป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 5-7 ปี เพื่อทราบถึงพฤติกรรมในการรับชมโทรทัศน์ ทัศนคติ และความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย

2) การสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อทราบถึงแนวคิด ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ รวมถึงปัญหาที่พบในการทำงาน ของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

3) การสัมภาษณ์ผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อทราบถึงแนวคิด ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ รวมถึงปัญหาที่พบในการทำงาน ของผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน

4) การสัมภาษณ์นักวิชาการผู้ที่มีความรู้ด้านการศึกษาสำหรับเด็ก เพื่อทราบถึงองค์ความรู้ที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ ตลอดจนความคิดเห็นทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

5) การสัมภาษณ์ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กในกลุ่มเป้าหมายของโครงการ เพื่อทราบถึงประสบการณ์จริงในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนความคิดเห็นทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

6) การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย เพื่อทราบถึงนโยบายและความต้องการของสถานี เพื่อสามารถจัดทำโครงการครั้งนี้ให้สอดคล้องกับนโยบายของทางสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทยให้ได้มากที่สุด

3.5.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร จากหนังสือ ตำราวิชาการ วารสาร นิตยสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เชื่อมโยงและอธิบายถึงการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี ด้วยศิลปะประดิษฐ์ รวมถึงผังรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานี สติติของผู้ชม จำนวนรายการที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนทางโทรทัศน์ ทีวีไทย และตารางเวลาการออกอากาศ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ รวมถึงการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

ผู้จัดทำโครงการนำผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลดังนี้

3.6.1 กลุ่มผู้ชม เป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 5-7 ปี (ไม่จำกัดเพศ) ทำการถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ด้วยวิธีการตีความ (Interpretation) เพื่อสรุปออกมาในลักษณะของการบรรยาย (Descriptive) ถึงรูปแบบรายการ เนื้อหารายการ และวิธีการนำเสนอที่ให้ความสนใจแก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี โดยใช้ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี ด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทยต่อไป

3.6.2 ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทำการถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ด้วยวิธีการตีความ (Interpretation) เพื่อสรุปออกมาในลักษณะของการบรรยาย (Descriptive) โดยใช้ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา